

STANDARD 9

Jednání, vyhodnocování a individuální plán ochrany dítěte

9a

Při jednání s klientem dodržuje orgán sociálně-právní ochrany základní principy výkonu sociálně-právní ochrany, zejména:

- ✓ respektuje individuální přístup ke všem klientům
- ✓ vychází z individuálních potřeb každého klienta
- ✓ podporuje samostatnost klientů
- ✓ uplatňuje individuální přístup k potřebám každého klienta
- ✓ motivuje k péči o děti
- ✓ posiluje sociální začleňování klientů
- ✓ důsledně dodržuje lidská práva a základní svobody
- ✓ podporuje kontakt s přirozeným sociálním prostředím
- ✓ informuje klienta o postupech používaných při výkonu sociálně-právní ochrany.

Cíle kritéria:

- Znalost principů sociálně-právní ochrany a jejich uplatňování v praxi jsou základem při poskytování sociálně-právní ochrany dětí.

Postup:

- Orgán sociálně-právní ochrany dodržuje základní principy a zásady sociální práce, posuzuje každý případ odděleně a samostatně, respektuje jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho náboženství, rasu, politické přesvědčení, sexuální orientaci, pohlaví, věk, mateřský jazyk, zdravotní stav, ekonomickou situaci – bez ohledu na to, zda se jedná o podnikatele či bezdomovce (v souladu se zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů - §16 a 17 – rovné zacházení a zákaz diskriminace).
- Orgán sociálně-právní ochrany využívá při své práci moderní metody a nástroje sociální práce, zejména terénní sociální práci, návštěvy v rodině nebo v prostředí, v němž dítě žije (postupuje taktně, respektuje intimitu rodiny), rozhovory s dítětem, rodiči a dalšími osobami, které jsou dítěti blízké, spolupráci s institucemi poskytujícími sociální nebo zdravotnické služby, se školami a školskými zařízeními a dalšími odborníky, popř. s orgány činnými v trestním řízení, písemně vyhotovuje primární zhodnocení každého podnětu, písemně provádí vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny, ve spolupráci s klienty zpracovává individuální plán ochrany dítěte a provádí jeho pravidelné ověřování a vyhodnocování, přijímá vhodná opatření ve prospěch dítěte, pořádá případové konference za účasti rodičů nebo osob odpovědných za výchovu dítěte a odborníků, podporuje klienty při využívání všech služeb a dávek sociálního zabezpečení, na které mají nárok.
- Případy jsou řešeny ve spolupráci s klienty, posuzují se reálně jejich možnosti

a schopnosti, klienti jsou vedeni k odpovědnosti sami za sebe, jsou hledány možnosti, jak zapojit klienty do procesu řešení jejich situace, klienti jsou podporováni k aktivnímu řešení své situace, spolupodílejí se na vytváření individuálních plánů ochrany dítěte a účastní se případových konferencí, mohou sami navrhnout řešení či opatření nebo se k nim vyjadřovat.

- Každý případ je posuzován individuálně, objektivně a sociálně (respektuje slabé i silné stránky klientů, bez předsudků, vztah ke klientům, je partnerský, založený na vzájemné úctě a respektu), klienti jsou vedeni a podporováni k vědomí vlastní odpovědnosti a samostatnosti, vychází se ze zvláštností a specifických potřeb každého klienta, je chráněno klientovo právo na soukromí a důvěrnost sdělení (předávání informací třetím osobám jen se souhlasem klienta, povinnost zaměstnanců orgánu sociálně-právní ochrany zachovávat mlčenlivost), získaná data mohou být využita pouze pro potřeby sociálně-právní ochrany dětí
- Je respektováno přední hledisko sociálně-právní ochrany, tedy nejlepší zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemné právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči, rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte a takto je s nimi jednáno, při jakékoliv činnosti týkající se dětí je jako přední hledisko obhajován zájem dítěte, rodiče jsou podporováni, aby nesli v rámci svých schopností a finančních možností základní odpovědnost za zabezpečení životních podmínek nezbytných pro rozvoj dítěte, je respektována jedinečnost a nenahraditelnost rodinného prostředí, jsou poskytovány potřebné informace a poradenství k vyřešení aktuálního problému v rodině a ke zkvalitnění péče o nezletilé dítě, jsou činěna opatření nezbytná pro pomoc rodičům nebo osobám odpovědným za výchovu dítěte, zaměstnanec sociálně-právní ochrany je povinen nejméně jednou za tři měsíce navštívit dítě, kterému byla nařízena ústavní nebo uložena ochranná výchova a jejich rodiče; sleduje, zda trvají důvody pro pobyt dítěte v ústavním zařízení a jak se vyvíjejí vztahy mezi rodiči a jejich dětmi.
- Je respektována sociální odlišnost každého klienta, v zájmu zdravého vývoje dítěte je nabízena a zprostředkovávána spolupráce s organizacemi, které zajišťují sociální služby, při vyhodnocování situace dítěte se zjišťují vazby v širší rodině, které mohou být zdrojem podpory a pomoci, v rámci stanoveného individuálního plánu ochrany dítěte se dohlíží nad plněním stanovených cílů a kroků k jejich dosažení, ve spolupráci s klientem jsou navrhována další opatření.
- Orgán sociálně-právní ochrany přísně dodržuje a řídí se zásadami základních dokumentů deklarujících práva a svobody: Mezinárodní deklarace lidských práv a svobod, Úmluva o právech dítěte (zákon č. 104/1991 Sb.), Listina základních práv a svobod (zákon č. 2/1993 Sb.), Ústava České republiky, vč. speciálních zákonů, které se týkají např. uprchlíků a imigrantů, Etický kodex společnosti sociálních pracovníků.
- Všichni zaměstnanci sociálně-právní ochrany znají základní principy výkonu sociálně-právní ochrany, vč. základních lidských práv a svobod a v praxi je důsledně uplatňují.

- V případech, kdy je dítě z jakéhokoliv důvodu umístěno mimo rodinu, pracuje orgán sociálně-právní ochrany na ozdravení rodinného prostředí tak, aby se dítě mohlo do přirozeného rodinného prostředí co nejdříve vrátit, udržuje pravidelný kontakt s dítětem a jeho rodiči, podporuje zdravé vztahy mezi jednotlivými členy rodiny, zejména mezi rodiči a dětmi.
- Orgán sociálně-právní ochrany se řídí postupy výkonu sociálně-právní ochrany dle platných právních předpisů, zejména zákona č. 359/1999 S., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, informuje klienta o přijetí prvotního podnětu, po navázání kontaktu s klientem informuje o stanovení rozsahu následné spolupráce, písemně provádí prvotní zhodnocení podnětu (zda se jedná o dítě, na které se vztahuje sociálně-právní ochrana), písemně zpracovává individuální plán ochrany dítěte za aktivní účasti klienta, pravidelně písemně vyhodnocuje individuální plán ochrany dítěte ve stanovených termínech či dle aktuální situace, informuje o přijetí opatření podle platných právních předpisů (zákon o sociálně-právní ochraně dětí, občanský zákoník, zákon o zvláštních řízeních soudních), těmto obvykle předchází případové konference, kterých se klient může účastnit a aktivně se podílet na hledání řešení své rodinné situace.
- Při stanovení výchovného opatření dohledu a ústavní výchovy (i předběžného opatření) informuje orgán sociálně-právní ochrany rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte písemně formou poučení o smyslu opatření a povinnostech, které z něj vyplývají pro orgán sociálně-právní ochrany a pro rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu.
- V případě, že ze strany zaměstnance orgánu sociálně-právní ochrany dojde k porušení některé pracovní povinnosti, postupuje zaměstnavatel v souladu se zákoníkem práce.

9b

Orgán sociálně-právní ochrany zajišťuje služby potřebné pro jednání s osobami se specifickými potřebami nebo má dojednanou spolupráci s fyzickými osobami a právnickými osobami, které tyto služby zajistí externě.

Cíle kritéria:

- Klientům se specifickými potřebami je bez rozdílu dostupný výkon sociálně-právní ochrany.
- Orgán sociálně-právní ochrany zná specifické potřeby klientů.

Postup:

- Zaměstnanci sociálně-právní ochrany zohledňují při jednání s klienty jejich specifické potřeby a přizpůsobují tomu komunikaci s nimi; do budovy úřadu je zajištěn bezbariérový vstup.
- Klient se specifickými potřebami, popř. zdravotním znevýhodněním, si primárně zajišťuje externího odborníka sám, individuálně, v případě potřeby zprostředkovává

tyto služby orgán sociálně-právní ochrany na základě žádosti a po předchozí dohodě s organizacemi, které poskytují služby klientům se specifickými potřebami na území města Ostravy, náklady hradí klient.

- Náklady na tlumočnické a překladatelské služby spojené se zajištěním sociálně-právní ochrany v případech se zahraničním prvkem mohou být hrazeny z transferu ze státního rozpočtu na výkon agendy sociálně-právní ochrany.
- Na základě předchozí domluvy a dle potřeby provede zaměstnanec sociálně-právní ochrany potřebný úkon v domácnosti klienta.

9c

Orgán sociálně-právní ochrany provádí u všech případů, zejména v okamžiku zavedení dítěte do evidence dětí uvedených v § 54 zákona, základní vyhodnocování potřeb dítěte a situace rodiny (dále jen „vyhodnocování“), zaměřené na skutečnost, zda se jedná o dítě vymezené v § 6 a § 54 písm. a) zákona, o dítě uvedené v § 54 písm. b) zákona nebo o dítě zařazené do evidence dětí z jiného důvodu. Jestliže ze závěru vyhodnocování vyplývá, že se jedná o dítě vymezené v § 6 zákona, provádí orgán sociálně-právní ochrany podrobné vyhodnocování.

Cíle kritéria:

- Zjištění a objektivní vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny.
- Zaměstnanci provádí vyhodnocování a umějí ho používat.

Postup:

- Proces vyhodnocování začíná po obdržení podnětu, na základě kterého provede zaměstnanec primární úvahové zhodnocení.
- Provedení písemného zhodnocení podnětu na stanoveném formuláři, který je založen do spisové dokumentace dítěte; základní primární zhodnocení se provádí u všech případů.
- V případě jednorázového úkonu (první případ přestupku, kterého se dopustil nezl. nebo ml. pachatel, stanovení opatrovníkem v běžném opatrovnickém řízení u soudu, postoupení spisové dokumentace aj.) je provedeno primární zhodnocení se závěrem, že se nejedná o ohrožené dítě podle § 6 zákona o SPOD a neprovádí se následné podrobné vyhodnocení situace dítěte a rodiny.
- V případě ohroženého dítěte dle § 6 zákona o SPOD, jemuž je nutno poskytovat sociálně-právní ochranu, provádí zaměstnanec sociálně-právní ochrany na předepsaném formuláři v informačním systému SVI (Systém včasné intervence) podrobné vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny, jeho papírová forma je vložena do spisové dokumentace dítěte.

- Vyhodnocení situace se provádí pro každé dítě v rodině, liší se pouze v oblastech, které jsou pro dané dítě specifické, naopak v oblastech společných se bude vyhodnocení překrývat.
- Kmenový zaměstnanec sociálně-právní ochrany pravidelně průběžně vyhodnocuje situaci dítěte a rodiny, aktualizuje již zpracované vyhodnocení a pokud přehodnotí stávající situaci, provádí nová vyhodnocení.
- Vyhodnocení provádí zaměstnanec z dostupné dokumentace o dítěti, vychází především z objektivních informací (šetření v rodině, rozhovory s dítětem a rodiči, zprávy školy, pediatra, pedopsychiatra, odborných institucí, výchovných zařízení apod.), po skončení vyhodnocení seznámí s jeho obsahem rodiče (osoby odpovědné za výchovu) popř. dítě.
- Podrobné vyhodnocení situace dítěte a rodiny obsahuje základní identifikační údaje rodičů nebo osob odpovědných za výchovu dítěte a další údaje týkající se dítěte, rodiny a prostředí, v němž dítě vyrůstá; součástí vyhodnocení je analýza potřeb dítěte, na základě které je následně zpracován individuální plán ochrany dítěte.
- Po vyhodnocení zpracovává klíčový zaměstnanec OSPOD individuální plán ochrany dítěte (IPOD), který slouží k naplňování konkrétních cílů vedoucích k řešení nebo eliminaci nepříznivé situace dítěte a rodiny. IPOD obsahuje konkrétní kroky k naplnění stanovených cílů, vč. uvedení spolupracujících institucí a osob a termínu plnění. IPOD je pravidelně vyhodnocován a podle potřeby aktualizován.